

Redactioneel

Sarah Haaij, Maxime van Haeren,
Jack van der Leden en André Nuchelmans

De basis voor een bloeiende kunst- en cultuursector

Wie in Nederland in de kunst- of creatieve sector aan de slag wil, kan daartoe een opleiding volgen aan het mbo of hbo.

In het openingsartikel van deze *Boekman* laat Joke de Wolf zien dat beide onderwijsniveaus hun eigen geschiedenis, financiering, organisatie en beroepsperspectief hebben. Studenten kunnen met een mbo-opleiding direct aan de slag of doorstromen naar het hbo. Marieke Gervers, die 10 jaar in het creatieve mbo werkte, constateert in een bijdrage van Vera Spaans echter, 'na het mbo ben je gewoon nog niet klaar voor de arbeidsmarkt.' Bovendien ervaren studenten de aansluiting van mbo op hbo vaak als lastig, zo blijkt uit interviews met studenten, oud-studenten en docenten. Gervers besloot dan ook tot de oprichting van de post-mbo broedplaats sSquare, waar mbo-afgestudeerde creatieve zzp-ers zich in én met de werkpraktijk professionaliseren via een module op hbo-niveau. Daarnaast bieden veel mbo's verkorte vooropleidingen om de aansluiting met het hbo te verbeteren.

Enkele (oud-)mbo- en hbo-studenten aan uiteenlopende kunst- en creatieve opleidingen vertellen over de verwachtingen waarmee ze aan hun opleiding begonnen. Hoe worden ze voorbereid op de beroepspraktijk? De lat ligt hoog, vinden ze. 'Je leeft veertig jaar in vier jaar.' De overstap van opleiding naar beroepspraktijk is voor de één een zachte landing, terwijl de ander in een zwart gat valt. Voor iedereen is het spannend.

De motivatie van studenten aan kunstopleidingen is doorgaans hoger dan bij andere opleidingen. Dat zorgt er echter ook voor dat ze kwetsbaar zijn. Ze hebben er alles voor over om hun doel te bereiken. Daarom is er steeds vaker nadrukkelijk aandacht voor de persoonlijke omstandigheden van studenten, met name sinds de berichten over grensoverschrijdend gedrag aan kunsthogescholen. 'We krijgen zelfs vakken over mentale gezondheid', zo merkt een mbo-student aan de Herman Brood Academie op. 'Artiesten ervaren een hoge werkdruk, dus hoe je in je vel zit is erg belangrijk. Dat is de fundering van alles.'

In deze *Boekman* ook aandacht voor recente ontwikkelingen binnen de kunstopleidingen. Mir Wermuth beschrijft de noodzaak van transdisciplinair onderwijs, voorbij de geijkte kunstdisciplines en gericht op een nieuwe generatie makers, die zich tussen en voorbij disciplines bewegen. Daarbij maakt ze een kritische aantekening: de meeste subsidieregelingen zijn daar nog niet op ingericht.

Een andere interessante ontwikkeling is de opkomst van onderzoekinstellingen aan de hogescholen. Die komen mede voort uit het inzicht dat kunst- en creatieve professionals een belangrijke en vernieuwende bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijke vraagstukken. Een treffend voorbeeld is het nieuwe lectoraat Sociale Rechtvaardigheid en Diversiteit in de Kunsten aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Lector Aminata Cairo en associate lector Rosa te Velde beschrijven hoe het lectoraat wil bijdragen aan sociale rechtvaardigheid, niet alleen binnen maar ook buiten het kunstonderwijs. 'Dat is een grote opdracht en het voordeel is dat we kunnen bijdragen aan kennis die niet alleen kunst en kunstonderwijs bevraagt, maar dat we kunst tevens kunnen inzetten als middel tot een meer sociaal rechtvaardige samenleving.' •